

GAZETA TRANSILVANIEI.

Gazeta este de 2 ori: Joi'a si Duminec'a, F6i'a, candu concedu ajutoriale. — Pretiulu: pe 1 anu 10 fl., pe 1/4 3 fl. v. a. Tieri externe 12 fl. v. a. pe unu anu s6n 2 1/2 gaibini mon. sunat6ris.

Anulu XXXIX.

Se prenumera la postele c. si r., si pe la DD. corespondenti. — Pentru serie 6 cr. Tacs'a timbrala a 30 cr. de facare publicare.

Nr. 99

Braslovu 31|19 Decembre

1876.

Starea instructiunii publice in Ungari'a si Transilvani'a.

De candu domina dualismulu, s'au publicatu pana acuma cinci buletine officiali despre starea instructiunii, adeca a sc6leloru si altoru institute din Ungari'a si Transilvani'a. Alu cincilea buletinu compilatu de cativa referenti ministeriali se tipar6 fiesce sub firm'a dlui ministru Augustu Trefort si se depuse pe m6s'a dietei. Acesta e unu volumu grosu de 60 de c6le, din care 249 pagine coprindu informatiuni scolastice.

Diariale mari facu din trensulu estrase lungi si totusi observa, ca informatiunile date de ministeriu ar' fi prea macre, ca-ci ar' lipsi multe lucruri demne de sciutu. Si totusi 60 de c6le tiparite! D6ra fia; noi ne suntemu datori n6ue insine a sc6te si la loculu acesta celu pucinu cateva date scolastice, care trebue se ne interesedie pe toti. Buletinulu se ocupa cu starea instructiunii publice din anii 1873/4 et 1874/5.

In a. 1874 era copii de ambele sexe conscrii c6 obligati a amb6la la sc6la dela etatea de 6 ani inainte in totu cuprinsulu acestoru d6ue tieri 2 milioane 139,207, d6ra dintre acestia numai 1.543,009 se afl6 in etatea dintre 6 si 12 ani. Numerulu comuneloru politice in care s'au conscriu ac6sta tenerime este 11,743. In aceste comune era 15,387 sc6le de baiati s6u cumu le dicu, elementarie si populare, din care numai 1556 asia nmite comune si de ale statului, t6te cealalte, adeca 13,831 sunt confessionali. Statulu mai fac6 in 1874 pe sc6le sale 56 sc6le populare, se intielege maghiare, 66 docenti.

Dintre pruncii de ambele sexe obligati a amb6la la sc6la, au frequentatu 1.497,144, 6ra 642,063 n'au mersu la nici-o sc6la. Asia s'ar' pot6 dice, ca din copiii obligati 70 procente inv6tia carte. Inainte cu cativa ani era si mai reu, ca nu inv6tia carte nici 50%. Este inse prea bine de insemnatu, ca ac6 domina disproporțiuni mari nu numai intre cetati, oppide si sate, ci si intre diverse regiuni ale tieriei, preste aceste semena tare, ca in cifrele statistice s'au viritu ici colea si erori si contradiceri gr6se, asupra carora ar' fi prea lungu a intinde comentariu si critice. Candu vomu cit6 cifre special, vomu fi cu mai multa atentiune la Transilvani'a, c6 se damu materialu de studiu comparativu.

Dupa buletinulu ministeriale, in an. 1874 in mai multe tienuturi ale Transilvaniei au scadiutu nu numai numerulu scolariloru, ci chiaru si alu sc6leloru; pe airea 6ra sc6lele s'au inmultitu. Asia au scadiutu numeralu sc6leloru, si anume in tienuturile secuiesci Ciucu (Csik) cu 21, in Trei-scaune cu 32, in sc. Murasiului cu 12, in alu Odorheiului cu 17. Din contra sc6lele s'au inmultitu si anume in comitatulu Doboc6i cu 7, in Alb'a de susu cu 5, in distr. Fagarasiului cu 7, in comitatulu Huned6rei cu 36, in Sasime cu 9, in comitatulu Clusiului cu 13 sc6le. De alta parte in Sasime, in Solnocu si Alb'a super. au amblatu mai pucini copii la sc6la decatu in 1873. Numerulu absentieloru dela sc6la s'au urcatu in cele 9 luni ale anului la 1.103,907, dintre care au fostu pedepsite numai 116,254. In scelasiu anu 1874 au parasitu de totu sc6l'a 427,924 asia, ca dintre aceia 115,204

sciea numai citi, 312,720 citi si scrie. Pucina tr6ba dela etatea de 6 pana la 12 ani.

Se mai dice, ca intre cei, cari amb6la la sc6la, 740,577 ar' fi maghiari, 264,152 nemti, 173,287 romani, 217,190 slavaci, 35,675 serbi, 17,349 croati (din Ungari'a nu cei din Croati'a), 38,914 ruteni. Aceste cifre comparate cu numerulu populatiunii impartite dupa nationalitati genetice si cu cele mai din susu, nu potu se fia exacte. Se pare asia, ca toti cati inv6tia in sc6le maghiare, se considera de maghiari, plus jidovii, tiegani si alte fractiuni straine.

Se arata mai departe, ca in 6822 de sc6le limb'a instructiunii, a sc6lei, este cea maghiara, in 1283 cea nemti6sca, in 3001 cea roman6sca si in 1971 cea slavaca (tauti6sca). Aci s'a uitatu a se memora limbile serb6sc'a si rut6n'a, ca-ci de si unu episcopu rut6nu se incerc6 a introduce exclusivu limb'a rut6na in sc6lele rutene, d6ra pucinu ei successe, 6ra la serbi nu va risca nimeni unu attentatu c6 acela, c6-ci ar' fi vai de sufletulu si de 6sele lui.

Numerulu docentiloru in 1874 fusese de 19 mii 610, din aceia inse numai 15,375 avea atestatu dela vreo sc6la pedagogica, ceilalti cumu a datu Ddiu. Din toti, 17,754 era aplicati definitivu, restulu pe proba. Ori-catu ni s'ar' pare de mare acelu numeru de docenti, elu totu nu este de ajunsu, pentru-ca in multe sc6le se vinu preste 80 de scolari pe cate unulu; d6ra de s'ar' veni numai cate 80, totu ar' mai lipsi in ambele aceste tieri 7130 de docenti.

Edificia scolastice in 1874 se numer6 15,390 din care 13,792 proprietate a sc6leloru, cealalte imprumutate ori inchiriate cu anulu. Intre acele incaperi suntu f6rte multe facute din lemn, coperte cu s6ndile, cu paie s6u tresthia. Era si 6457 sc6le de pometu, 10,018 gradini la sc6le, 3447 localuri de gimnastica si — numai 1884 bibliotece, se intielege, atatu de modeste, in catu prea pucine merita acea numire.

Venitulu totale alu tuturor sc6leloru elementarie summatu la unu locu a fostu de 7.848,243 florini v. a., din care 5.802,728 fl. in bani numerati. Din taxele scolastice anuali intrasera 948 mii 382 fl. Sum'a speseloru anuali pentru t6te sc6lele se urc6 la 7.848,243 fl., din care in platile docentiloru au mersu 5.664,014 pe inc6lditulu sc6leloru 569,544 fl., pe requisite scolastice 92,013 fl., pe diverse 873,106 fl. Candu ai impartit sum'a intr6ga cata se dete in salarie cu numerulu tuturor docentiloru, atunci s'ar' veni la unulu cate 319 fl. pe anu. Impartirea inse este, precum scimu toti, cu totul alt'a. Cele mai multe sc6le fiindu confessionali si fia-care sc6la proprietate a comunitatiloru eclesiastice dupa confessiuni, fia-care 'si platesce pe docentii sei cumu voiesce s6u cumu p6te. Legile ungueresci facu sila confessiuniloru c6 se-i plat6sca cate cu 300—400 fl. si mai multu, 6ra d6ca nu se intempla ac6sta, gubernulu le amerintia cu inchidere, elu inse nu le p6te ajuta din veniturile statului. Ca statulu nu le p6te ajuta, se adeveresce pe deplinu chiaru cu acestu buletinu ministeriale care, precum se ved6u mai susu, arata curatu, ca sc6le elementarie fundate de comunele politice si de statu abie6 suntu 1556, 6ra la altu locu spune, ca statulu ar' fi ajutat sc6lele elemen-

tarie cu 623,973 fl. 25 cr.; se intielege si aci, ca acestu ajutoriu se devina in partea sa cea mai mare spre sustinerea sc6leloru curatu maghiare, 6ra cealalte v6dia-si de capulu loru, ca-ci sutele de milioane pe care le platescu alte pop6ra ale acestoru tieri in contributiuni nenumarate, directe si indirecte, trebuescu pentru alte scopuri, de es. c6 se se faca drumuri de feru familiarie, care se tr6ca preste mosiile domniloru, s6u si mai bine, spre a colonisa secui p'intre romani, d6ra inca si mai cu scopu, se ne batemu cu russii, spre a scapa de ei pe turci. Din acelu ajutoriu se dau capitalei 100 de mii, la comitatulu Temesiu pentru sc6le maghiare 49,559, in Torontalu 40,724, in Sasime si anume la Ciangai etc. 78,659 fl.

Averea imobilu in case, gradini, agri etc. a tuturor sc6leloru elementarie este pretiuita in val6re de 7.474,116 fl., 6ra in fonduri s6u bani mai au 2.579,005 fl.

In sc6lele de repetitiune inca amb6la multa tenerime din ceea ce a trecut de 12 ani in susu.

Sc6lele pedagogice numite si preparandii (in Franci'a si Romani'a sc6le normali), in 1874 era 58, din care 10 femeiesci. Din t6te 20 suntu ale statului, t6te cealalte confessionali. In t6te acele 58 au fostu 2651 candidati sub 158 de profesori.

Gubernulu unguerescu insiste si pentru infiintarea instituteloru de copii mici dela d6i ani in susu*), alu caroru scopu, spusu pe facia se dice a fi, c6 doice puse inadinsu cu plata, se ingrij6sca de copiii proletariloru saraci de pe la cetati si de ai agricultoriloru la sate, pre catu timpu mamele loru se afla la lucru, celea in fabrice, acestea la campu. D6ra adeveratulu scopu este celu propusu inainte cu 46 de ani prin br. Nic. Vesel6nyi si de atunci propagatu mereu dupa impregiurari, c6 adeca in acele institute se maghiarisedie pe pruncii altoru nationalitati din etatea cea mai frageda. Las' ca, de es. mam'a de romanu 'si i6 copilulu intr'o alb6a (tr6ca) pe capu, s6u numai in bracia la campu, si mai bine ar' mori, decatu se-lu lase „pe mani straine, la femei de alte limbi“, d6ra pop6rale se desteptara multu mai curendu c6 se v6dia acea cursa, si asia institute c6 acele in totu cuprinsulu Ungariei si alu Transilvaniei suntu numai 198, pe care statulu le ajuta cu 15,200 fl. Nici chiaru mamele maghiare nu vreu se audia de asemenea institute de ieniceri mititei. Statulu acesta nu e statu de fabrice, ci apr6pe numai statu de agricultori si de simpla burgesia, prin urmare institutele de copii mici n'au ratiunea de a fi, decatu celu multu pentru copiii femeiloru cadute, care 'si dau fetii loru pe mani straine.

Se pare, ca in sc6lele elementarie mai este inca mare lipsa de carti scolastice. Acestu lucru abiea se p6te pricepe, mai alesu dupa-ce tipariulu in dilele n6stre nici-decumu nu e scumpu, 6ra charthei'a de tipariu cu pretiu de batjocura. Din buletinulu aflamu numai, ca dela tipografi'a universitatiei s'au vendutu in a. 1874 carti scolastice maghiare 248,397, nemtiesci 77,509, slavace (tauti6sca) numai 9395 etc. Atata inca se scie, ca 193,364 copii de diverse confessiuni au amblatu

*) Kisd6d6v6 int6zetek, nemt. Kleinkinderbewahranstalten.

la scóla fara nici-o carte, fora se aiba macaru ABC-darie. Acésta este mai multu decatu satira asupra scóleloru ungaro-transilvane. Apoi déra tipografiile diecesane ce voru fi facundu, déca nu tiparescu nici macaru carti scolastice? Altii voru a sci, ca si care se tiparescu, pe la unele diecese ar' fi multu, indoitu, uneori intreitu mai scumpe decatu spre ex. cele nemtiesci. In 1874 ministeriulu a cumparatu si impartitu carti scolastice de 57 mii 336 fl., déra acésta suma n'au ajunsu nici la scólele maghiare. La alte popóra se afla benefactori, cari pórtá spesele tiparirii pentru cate 50—100 de mii de ex. ABC-darie, Arithmetice, carti de lectura s. a., din care apoi la copii saraci se impartu gratis, éra celorulalti cu unu pretiu scadiutu, adeca cu castigu de 4—5°/_o.

In altu nr. ne vomu ocupa de scólele secundarie si de cele superiori.

Solemnitatea inmormentarii comitetului supremu Iosifu Manu.

In nr. 97 anuntiaru numai pe scurtu tristulu casu de mórte alu unui din cei mai illustri barbati esiti din sinulu natiunei nóstre in a dóu'a diumetate a vécului presente. Nici macaru unu necrologu din cele usitate nu primiseru de a dreptulu, decatu numai nr. 99 din „Máramaros“. Déra solemnitatea inmormentarii acelu patritianu di comitatulu Maramurasiu a fostu multu mai memorabile si demna de péu'a ori-carui chronicariu alu patriei, decatuse nu revenimu la dens'a; regretamu inse, ca si astadata facemu acésta totu numai dupa informatiunea citatului diariu, care ce e dreptu, descrie acestu casu de doliu in nr. 100 cu multu zelu si bunavointia, déra cu atatu mai pucina cunoscintia de sublimel sensu alu ritului nostru. Ceea ce scie se spuna „Máramaros“ este, ca Iosifu Manu repausá in 15 dupa unu morbu indelungatu, in etate de ani 60 si fú inmormentatu in 18/6 Dec. a. c., deplansu nu numai de nobil'a sa familia infranta prin dorerele irreparabilei perderi, ci de catra tóta populatiunea comitatului fora distinctiune de classe si nationalitati, pentru-ca elu in viéti'a sa sciuse a fi dreptu si echitabile catra toti. Catu a fostu intinsu pe patulu mortiei in sal'a cea mare a comitatului, mii de ómeni au peregrinatu acolo cá se lu védia asiediatu in sicriiu de metalu, impresuratu de facii piramidali. In acelasu tempu unu preutu citia alaturea din scripturi (cele patru evanghelii, patru stalpi, saracuste). Sicriiulu era impresuratu de cununi. Pana dumineca la 12 óre sicriulu stete deschisu. Mortulu semená cá si cumu ar' dormi, blandu si binevoitoriu, precum fusese in viéti'a. Dupa amiédi i se facú privighiarea rituale prin siepte preuti. Pe luni ajunsera in Sigetu si preasantiile loru domnii episcopi diecesani Michailu Pavelu alu Gherlei si Victoru Mihali alu Lugosiului. Pe la 11 óre ante m. se incepú servitiulu dumnediescu alu inmormentarii, mai antaiu in sala si apoi dupa scóterea mortului, in curtea cea larga a caseloru municipali, prin cei doi episcopi assistati de 38 preuti, cari ocupara spatiulu in partea de catra resaritu, éra famili'a repausatului si numerosii consangeni impregiurulu sicriiului auritu facundu unu cercu largu. Amórea, respectulu si reverenti'a catra fericitul in Domnulu a trebuitu se fia in adeveru fórte mare; ceea ce se cunósce nu numai din impregiurarea, ca pe langa corpurile functionariloru publici, au fostu de facia tóte celelalte corporatiuni, preutime si professorime din tóte confessiunile si multime immensa de poporu din alte comune, ci si de acolo, ca preutii ruteni si cei r. catholici au cerutu permissiunea episcopului diecesanu romanescu, cá dupa terminarea officului ddiescu in limb'a romana, se póta si ei inaltia rogatiuni pentru sufletulu repausatului, ceia in limb'a rutena, cestia in cea latina, ceea ce li s'a si concessu. Indata apoi rever. sa dn. protopopu si vicariu Ioanu Popu tienú unu cuventu funebrele in limb'a romana, intru care

a enumeratu cu elocentia frumósa meritele repausatului demnitaru alu tieriei. Dupa aceea cuventá preas. sa dn. episcopu Victoru, se intielege, cá nepotu, cu ochii scaldati in lacrimi. In fine, preutulu r. catholicu Carolu Jordán si rectorulu reformatu Stef. Szilágyi luara ertatiuni, precum dicemu noi in limb'a nóstra basericésca, in limb'a maghiara in numele poporaniloru pe cari'i representá ei. Trei óre a duratu ceremoni'a inmormentarii, dupa care sicriiulu pusu pe carulu funebru, urmatu de familia in patru calesci si de alte 59 trasuri, fú inaintatu in pasi lini distantia cá de una óra la Sarvasau. Acolo remasitiel pamentesci a le lui Iosifu Manu fusera asiediate in cript'a comuna a familiei langa fericitul seu collegu si amicu Gabrielu Mihali. Corpulu pompieriloru cu tortie aprinse, trei capelle de musica si numeróse flamure de a le corporatiuniloru adausera la imposantele aspectu alu conducutulu funebru.

Langa acésta informatiune imprumutata din altu diariu, fia ne permisu cá se adaugemu si noi pucine cuvinte. Nu amu fostu feciciti se cunóschemu in persóna pe repausatulu in Domnulu Iosifu Manu; era inse unu tempu, in care ne cercetámu uneori prin corespondentie. Intre atunci si acumu au trecutu aprópe ani dóuedieci. „Fericiti cei facatori de pace!“ acestu spiritu evangelicu predominá in scrisorile sale, si cumu vedemu, de acela si fú condusu pana la finea vietiei sale. Virtutile sale patriotice nu i le póte disputa nici celu mai negru pessimismu; éra ce a fostu Iosifu Manu pentru poporulu de nationalitatea sa, o va spune Clio mai tardiu, candu o va poté distinge intre functionarii din tíera in adeveru libera si intre cei din tíera asservita.

Conflictele dintre Austro-Ungari'a si Serbi'a.

Se pare, ca conflictulu celu mai próspetu cu puscaturile din cetatea Belgradu asupra vaporului monitoru „Maros“ este alu siezelea in cursulu anului ce espira. Multi au trecutu cu destula usioritate preste acele conflicte. Noi le tienemu de fórte instructive. Potere mica, cumu este Serbi'a, incurcata in bellu terribile cu Turci'a, se cutedie a mai trage degetu in acelasu tempu si cu Austro-Ungari'a, mai alesu candu acésta i se arata atatu de binevoitória? „Ce nebunia serbésca“, va dice cineva. Noi suntemu de alta parere. Este invitatiune si mania desperata, care impinge pe serbi la extreme, si este trecutul, care face pe serbi, cá si buna óra pe moldavo-romani, cá se nu póta da austro-ungureniloru nici-odata, absoluta nici-unu crediementu. Ambele aceste natiuni au invetiatu a distinge intre „amicitia“ si complimentele reciproce a le gubernelor, in casulu de facia intre Serbi'a officiale cu Austro-Ungari'a officiale, si intre antipathiile invescute si concrecute cu generatiunile. Serbulu nu crede maghiarului si germanului nici viu nici mortu, cumu se dice, si mai pucinu acuma, dupa-ce sute de diaria austro-unguresci de 1¹/₂ anu predica mereu ura selbateca contra slaviloru si le dorescu perpetuarea jugului turcescu, éra acasa la ei implu temnitiele cu serbii.

Déra affacerea cu vaporulu „Radetzki“ cumu o potu justifica serbii. Vedi aici jace Uciga'lucrucea. Écca cumu. Serbii au multe esemple din trecutu, candu austro-ungurenii au datu din slavii compromisi numai politicesce pe manile turciloru. Celu mai próspetu exemplu 'lu avú Europ'a in vér'a anului 1868, candu vaporulu austriacu venindu dela Galati, in locu se desbarca la Giurgiu trase la Rusciucu, unde Midhat pasi'a pe atunci gubernatoru alu Bulgariei asteptá cu ómeni armati cá se prinda de pre acelu vaporu austro-ungurescu pe trei bulgari compromisi. In adeveru, ca turcii armati strabatendu in vaporu, adeca pe territoriu austriacu, scósera pe acei nefericiti intre lupte desperate afara pe uscatu unde le si ascusera sórele, asia dicundu in present'i'a consulului austriacu din Rusciucu. Acesta este adeveru istoricu, cunoscutu de tóta Europ'a si fórte rusinatoriu. Écca de ce se temura serbii, candu scósera pe cei 67 de bulgari din vaporulu Radetzki: cá capitanulu se nu-i dè pe man'a pasiei dela Vidinu. Din cate au patitu romanii de aceste, memoramu numai dóue: pe calugarulu celu heroicu, care in revolutiunea din

1821 scapase pe pamentulu Transilvaniei pe la passulu Branu dupa batali'a dela Dragasiani, déra austriacii 'lu detera pe manile turciloru, cari 'lu si trasesa in tíepa de viu; apoi pe Buda Sándor, cunoscutu nóue totoruru, carui Domnulu Alexandru Ioanu I ei dedese bani de drumu, cá se scape prin Serbi'a in Itali'a de unde venise, provediendu'lu si cu pasaportu; déra candu ajunsesse vaporulu pe la Orsiov'a deodata se abatú la tiezmure, unde'lu asteptá bracia armate, care si arestara pe Buda la momentu. Noroculu lui fú, ca imperatului fiindu' mila de nefericit'a lui familia, dupa una infruntare seriósa -lu puse libertatiei. In ambele casuri inse calcarea dreptului gentiloru fú manifesta, si scandalulu remase scandalu. Astadi este maxima de dreptu, adoptata de tóte popórale civilisate, cá compromissii politici scapati pe territoriu strainu, se fia scutiti de ori-ce persecutiune ulterióra. Altuceva este regulatu cu cei persecutati pentru crime ordinarie, cá furtu, lotria, omoru, tetiunaria etc. Acea maxima pe la noi s'a observatu mai pucinu cá ori-unde. Candu Austri'a cerea pe Kossuth, Bem, Andrassy etc. etc. dela turci prin amenintari cu arme, s'au bucuratu maghiarii? Si candu pe timpulu invasiunei la 1855 austriacii ridicara din Bucuresci pe mai multi emigranti maghiari cu calcarea in pitióre a dreptului popóraloru si staturiloru, candu implura cu ei temnitiele si pe cativa spendiurara, le-a placutu la cei din Clusiu, Pest'a, Dobritienu? Scurtu, slavii nu mai dau nici-unu crediementu austro-ungureniloru, si ur'a dintre densii se face totu mai intensiva.

Diariale maghiare urla si pretendu, cá dupa incidentulu cu vaporulu „Maros“ Austro-Ungari'a se nu mai intrebe dupa alta satisfactiune, ci se mérga se bombardedie Belgradulu. Déra cu ce? Cu cate dóue tunuletie din cele dóue monitórii? Séu adeca se ésa pe uscatu cu tunuri mari de cetati? Atata le-ar' mai trebui, cá se le iè Ddiu mintea; ca ci atunci incai nu ar' mai tragana nimeni deslegarea causei orientale éra si pe diecimi de ani. Se nu crédia nimeni, ca dóra slavii meridionali ar' fi infranti si catasi de pucinu descu-ragiati, din contra, ei tocma acuma suntu mai inversiunati si prea decisi a face Va-banque. Apoi se scie, ca la slavi bellulu cu maghiarii ar' fi mai populariu, mai placutu decatu in contra turciloru. Ca ministeriulu Ristici si-a datu dimissiunea, la ei nu insémna nimicu. Nu ministrii, poporulu intregu sustiene caus'a.

Braslovu in 18/30 Dec. 1876.

Déca ar' fi se judece lumea poterea si valórea statului maghiaru numai dupa injuraturele si amenintiarile diurnaleloru de calibrulu lui „Ellenör“ si „Kelet“, cari cu verb'a nu se temu de lumea intréga, atunci mai ca ar' trebui se credemu, ca acestu statu ungurescu s'a consolidatu asiá de bine si radecinele esistintiei sale suntu asiá de adunci, incatu nu esiste potere, care se se mesure cu elu. Inse indata ce luamu in mana alte foi totu maghiare, dér' pucinu mai reale si cu resonamente mai sanetóse, ne convingemu pre deplinu, ca totu statulu maghiaru cu pretinsele sale libertati constitutionale, cu guvernulu si parlamentulu seu numitu liberalu, cu institutiunile si legile sale, apoi cu intregu aparatulu creatureloru sale fericitórie de popóra, nu este decatu o minciuna, o ironia a dreptatii si adeverului.

Pentru probarea acestoru assertiuni nu mergemu mai departe, decatu la contemplatiunile de serbatorile Craciunului ale diariului „Pesti Napló“, care in locu se imbrace la acésta di mare unu vestmentu de bucuria, imbracá hain'a dorerii si a desperarii si se tanguiesce cam asiá: „Frumós'a libertate si frumós'a egalitate, pentru cari a fantasatu unu nobilu neamu de ómeni, s'au doveditu in viéti'a practica de defectuóse si a dese ori de mincínosa opera a maniloru omenesci, deórace vedemu, ca avemu unu parlamentu impotentu, care nu este in stare se delature lips'a ce domnesce in tíera; avemu apoi unu guvernulu constitutionalu defectuosu, care nu póte face nimicu bine in interessulu tieriei si alu popóraloru; vedemu dupa aceea, ca libertatea este numai o formalitate, care nu este in stare se abata pe popóre nice dela anarchi'a revolucionaria, nice de domni'a personale a unei singure voin-

tie... In sinulu nostru crisa, afara resbelu; in monarchia desbinare, din afara periculu.. Navemu nici bani, nice banca, cu tóte ca dreptu amú avé, inse nu suntemu in stare se-lu esecutamú. Avemu unu guvernú tare, care nu póte face nimicu, si unu parlamentu si mai tare, care n'are nice o influentia*.

— Cestiunea impacatiunei dualistice a pausatú vr'o cateva dile, inse acum s'a ivitu de nou la ordinea dilei. Foile maghiare ne comunica, ca ministrii austriaci voru veni dilele aceste éراسi la Budapest'a, unde se afla si Domnitoriulu, cá se mai face o ultima incercare de impacare. Totu acele foi mai spunu intre parantese, ca de asta-data se spera la unu bunu resultatu, deórace guvernulu austriacu ar' fi prelucratu unu nou planu de impacare, care va conveni si unguriloru. — Cu alte cuvinte acést'a atat'a va se dica, ca dlu Tisza are de cugetu a se dá dupa peru, inse asiá, cá celu pucinu in forma se tréca de invingatoriu, inse nu credemu se fia norocosu nice cu acést'a nóua tactica.

Turci'a. Scirile despre resbelu au luatú o directiune seriósá si amenintiatória. Conferinti'a din Constantinopole si-a inchiatu activitatea si in 25 l. c. a representatu reprezentantiloru portii otomane conclusele sale, pre care concluse Ignatieff le considera cá ultimatu catra Pórtá. — Representantii Portii si-au cerutu inse unu tempu de vr'o cateva dile, cá se studieze acele concluse si se respunda la ele. Si dejá se anuncia, ca Pórt'a otomana este resoluta a respinge partea cea mai mare din propunerile conferintiei, in care casu conflictulu e facutu, deórace atunci nu numai Ignatieff, ci chiaru si reprezentantele anglesu va parasí Constantinopolea si ceea ce nu s'a potutu ajunge pe calea pacii, din caus'a incapacinarii turcesci, se va incercá a se ajunge prin sabia si focu.

— Guvernulu turcescu, prin publicarea constitutiunei celei nóue, care este o copia a constitutiunei ungresci, a crediutu ca va trage dunga preste socotél'a conferintiei poteriloru europene, inse s'a insielatu, deórace astadi turculu nu mai afla nice unu crediementu, pentru-ca nu mai are nice o omenia. Insusi diariulu anglesu „Times“ dice cu privire la humbugulu constitutionalu turcescu urmatóriele: „Pana candu poporatiunile crestine voru fi avisate la grati'a mohamedaniloru, pana atunci reformele nu voru esi din stadiulu teoreticu. Pentru aceea se receru garantie, si déca constitutiunea lui Midhat va fi cea din urma concessiune, atunci ori-ce discussiune ulterióra este inutile“.

— O nóua scire electrica dela Constantinopole spune, ca in urm'a urmeloru totu trupele romane voru avé se ocupe Bulgari'a.

— Din Belgradulu Serbiei se comunica, ca ordinea pentru susceperea inimicitiloru contra Turciei s'a datu dejá trupeloru serbesci; trupele din clasa prima si a dóu'a s'au concentratu de nou si de comandante supremu in loculu lui Cernaieff s'a denumitu generalulu rusescu Nicotin.

— Atitudinea inimica si amenintiarile foiloru maghiare, de a ocupá Serbi'a din caus'a incidentulu cu monitoriulu danubianu „Maros“, a facutu si pe foile rusesci a-si redicá vocea. „Golos“ vorbindu despre acést'a afacere, adauge urmatóriele: „Trebue se ne cugetamu, ca in casulu unei ocupatiuni a provinciiloru turcesci si alu trecerii preste Dunare, Austro-Ungari'a se nu ne amenintie pe la spate. In acestu casu ar fi greu pentru noi a ne impartii poterile pe o linia, ce se intinde dela Turinu pana la marea caspica. Pentru aceea trebue se ne aducemu aminte de vorb'a lui Paskievici, ca drumulu celu mai dreptu in Turci'a duce prin Vien'a.“

— In fine nu potemu lasá neamintita scirea ce s'a imprasciatu in orasiulu nostru si despre care se vorbesce pe tóte stradele, ca adeca ar fi sositu unu telegramu la primariulu orasiului, prin care se notifica, ca transportulu de marfuri se va sistá cu prim'a Ianuariu 1877 pe liniile ferate transilvane

si se va incepe transportulu de trupe. Totu-odata se mai vorbesce, ca chiaru si brutarii de aici ar fi chiamati toti la Alba-Iuli'a se cóca pane pentru armat'a ce se va concentrá in Transilvani'a. Acést'a scire contine inse numai atat'a adeveru, ca comand'a militare austriaca are, ce e dreptu, de cugetu a mobilisá trei corpuri de armata si anume unulu in Transilvani'a sub comand'a lui Ringelsheim, altulu in Slavoni'a-Croati'a sub Molináry si alu treilea in Dalmati'a generalulu Rodici. Pentru concentrarea acestoru trei corpuri de armata de cate 30 de mii soldati nu va trebui se se sisteze transportulu de marfa, si cu atatu mai vertosu nu, cu catu periculu nu e iminentu.

R o m a n i ' a .

Interpellatiunea d. dep. Blaremberg in cestiunea de existintia a Romaniei, facuta in camer'a dep. in 25 Nov. 7 Dec.

(Urmare).

Sciti prea bine, ca garantarea acestei neutralitati a facutu chiaru obiectulu oneia din cererile divanului ad-hoc.

Eta cum este formulata si comentata acea dorintia in procesele verbale ale epocii, si cum avem fericirea de a posede chiaru in sinulu nostru mai multi din membrii divanului ad-hoc, cari sunt inca in viati'a, suntu pe deplin reasiguratu, ca-ci acést'a me intaresce in convictiunea, ca déca prin imposibilu idea acést'a mantuitória ar' gasi aci unu singuru contradicatoriu, voiú avé o multime de persóne, a caroru opiniune e deja angajata in acestu sensu, gata de a o apera alaturi cu mine. Eta cum este formulata acea dorintia:

„Mai dorimu si ceremu, dice al IV punctulu cereriloru divanului de dincolo de Milcovu, neutralitatea teritoriului. Si expunerea de motive, si D. Hurmuzache, in discursulu seu, explica ast-felu dorinti'a formulata:

„Dorimu in s'firsitu neutralitatea noului Statu, fiindu-ca acesta este celu mai bunu preservativu contra noiei complicatiuni, si trebue se ne scutésca cheltueli excesive pentru aperia teritoriului.“

Aceasi urare o gasimu formulata si de divanulu ad-hoc alu Munteniei.

Acum, D-lor, s'a objectat de unii, ca acést'a neutralitate, de si in dorinti'a tutuloru, nu ni s'ar puté concede de catu cu mari dificultati, si acést'a pentru ca Romani'a nu s'ar' bucura inca de o independentia absoluta, fiindu-ca sórtea Romaniei ar' fi inca óre-cum legata de aceea a Turciei. Lucrulu s'a afirmatu, n'am trebuintia se amintescu si de cine, ca-ci cestiunea acést'a a trebuitu se preocupe pe multi, deosebitu ca eu suntu datoriu, cu acést'a ocaziune, se respundu la tóte obiectiunile, nu numai care mi se facu, dér' chiaru si la acelea pe care le prevedu.

D-lor, cá se ve dovedescu contrariulu, cá se ve dovedescu, ca chiaru candu intre doue state esistu legaturile cele mai intime, situatiunea politica a unuia nu face obstacolu situatiunii esceptionale a celui altu, voiú cita esemplulu Olandei si Luxemburgului.

Luxemburgulu este, cá se dicu asia, o anexa a Olandei, este sub sceptrulu aceluiași suveranu, si cu tóte aceste pentru densulu s'a obtienutu, sub garanti'a mareloru Puteri, o neutralitate perpetua si acést'a prin tratatulu de la Londra din 1867, Martie 11. Iata copriuderea acelu instrumentu diplomaticu:

„Le Grand-Duché de Luxembourg, dans les limites déterminées par l'Acte annexé aux traités du 19 Avril 1839, sous la garantie des Cours de France, d'Autriche, de la Grande-Bretagne, de Prusse et de Russie, formera désormais un Etat perpétuellement neutre.“

„Il sera tenu d'observer cette meme neutralité envers tous les autres Etats.“

„Les Hautes Parties contractantes s'engagent à respecter le principe de neutralité stipulé par le présent article.“

„Ce principe est et demeure sous la sanction de la garantie collective des Puissances signataires du présent traité, à l'exception de la Belgique qui est elle meme un Etat neutre.“

Asia dér' la acést'a obiectiune credu, ca amu respunsu.

Acum se mai face inca o obiectiune. Suntu

unii cari dicu: pentru ce se ceremu ceea ce avemu deja? Suntu chiaru eu, pana la unu punctu óre-care, de aceeași opiniune. Si eu credu, ca implicitu avemu acéa neutralitate; ca-ci ce insemnéa garanti'a colectiva, care ni se da prin tratatulu de Paris, de nu inviolabilitatea si integritatea teritoriului, asigurate in prezentu si viitoriu?

In adeveru art. 22 alu tratatului de Paris dice:

„Principatele Valachiei si Moldovei voru continua a se bucura, sub suzeranitatea Portii si sub garanti'a Puteriloru contractante, de privilegiulu si imunitatile, pe care ele le posedu. Nici o protectiune exclusiva nu se va exercita asupra loru de catre una din Puterile garante. Nu va esiste nici unu dreptu particulariu de ingerintia in afacerile loru interióre.“

Aliniatulu alu II-lea alu articolului din Conventiunea de Paris din 7 Augustu 1858 adauge

„In temeiulu capitulatiuniloru emanate de la Sultanii Bajazet I, Mahometu alu II-lea, Selimu I si Soliman II, care constitue a loru autonomia regulandu reporturile loru cu Sublim'a Pórtá, si pe care mai multe Hati-Scherifari, si mai cu séma acela din anulu 1834, le-au consfintitu, conform asemenea si cu art 22 si 23 ale tratatului incheiatu la Paris la 30 Martie 1856, Principatele voru continua a se bucura, sub garanti'a colectiva a Puteriloru contractante, de privilegiurile si imunitatile ce ele posedu.“

Apoi celu anteu privilegiulu alu nostru, cea d'anteiu imunitate de secole, este cá pamentul nostru se ne apartie noa, este nu numai de a nu fi datori a suferi nici o invasiune straina, dér' nici macaru o bisericá straina, o mectie*) pe teritoriulu Romaniei. Celu d'anteiu dreptu alu unei natiuni, cá si alu unui individu, este sa fia stapena la dens'a. Garanti'a colectiva are erasi prin sine ensasi de corolar'iu necesariu neutralitatea. Asia dér' si pentru mine acést'a garanti'a este contienuta implicitu in tratatulu de Parisu.

Dér' déca acestu tratatu are in acést'a privinti'a trebuintia de unu comentariu, intielegeti bine, ca singurulu comentariu autorisatu va fi numai acela, pe care 'lu voru face aceleasi puteri, cari l'au subsemnatu. Si nu pote fi ocaziune mai buna de a solicita si dobandi de la ele acestu comentariu solemnu, ca-ci conferintiele sunt deschise séu iu a-junu de a se deschide. E bine, dér' sa nu scapamu acést'a ocaziune, ca-i éa póte se nu se mai presinte multu timpu.

Se mai dice inca unu lucru: dér' acea neutralitate care este in urarile D-v. si pe care aveti dreptate s'o doriti, déca este de interesulu D-v., dér' nu este póte si de interesulu mariloru vecini ce ve incongiora si care suntu chiamati si densii, si inca in rangulu d'anteiu, a spune cuventulu loru in acést'a cestiune.

Ceva este esactu in acést'a obiectiune, inse nu totu.

Este adeveratu, ca déca vre-unulu din acesti vecini puternici ar' puté se face din Romani'a o anexa a Statului seu, negresitu ca ar' prefera acést'a solutiune in loculu aceleia, pe care noi o preconisamu. Dér' presupuneti ipotesa cea alta, unde fia-care dintr'ensele este silita tocmai din caus'a rivalitatii se renuntie 'la acestu visu, atunci ce póte conveni mai bine acelorú Puteri, ele ensile, de nu de a utiliza Romani'a si positiunea sa geografica la unu altu punctu de vedere, de a crea cu midiuloculu ei o zona neutra. si d'asi garanta ast-feiu o mare parte a hotareloru loru in contra atacuriloru eventuali ale unui vecinu redutabilu.

Acést'a face, ca sunt Puteri, cari au astadi cea mai mare sollicitudine pentru neutralitatea Belgiei si acea a Elvetiei, de si lacomescu la densele si preferu acést'a situatiune aceleia care ar' face din posesiunea acestoru doa tieri o cauza perpetua de discordia si de lupte. Intr'unu cuventu, intre doue neajunsuri, intre acela de a vedé acele state in manele unei puteri vecine si ostile, si intre acela de a le vedé traindu de o viatia propria sub scutul neutralitatiei, ele au preferitu pe acesta, care de si pune unu freu la convoatiseloru, dér' celu pucinu totu le permite de a trage unu profitu óre-care din esistenti'a acelorú tieri cá State neatirnate. Intr'unu cuventu, acést'a este aplicatiunea acei faimóse teorii: Nici eu, dér' nici tu, care in viati'a popóreloru, cá si in aceea a individiloru, jóca, vai! unu rolu insemnatu. CREDU dér', ca am respunsu la tóte obiectiunile in ceea ce privesce acést'a cestiune.

*) Cuventu turcescu, ad. beserica.

Acum, D-lor, vinu la ipotese mai grava, mai ingrigitória, aceea unde cestiunea nu s'ar' rezolva in giurulu postavului verde, unde ne-am afla in faci'a unui resbelu uriasu, si alu carui tristu teatru ar' fi destinata a fi tier'a nóstra. Si ce ni se dice necontentu facia cu acésta spaimentatória perspectiva?

Ni se dice, ca unu Statu modestu si micu cá Romani'a 'si-ar' puté permite se prevéda si se discute aeea eventualitate si se si desinse in vederea ei lini'a sa de purtare, atunci candu Puterile cele mai mari au pastratu si pastréza inca expectativa. N'ar fi acésta, ne dicu pretinsii intielepti, o demencia?

Ei bine, D-lor, se mi permiteti a spune, ca acei cari rationésu ast-felu ar avé dreptate, déca opiniunea loru n'ar' repausa pe o eróre manifesta, pe o uitare compecta a tratatelor de Paris, care garantésa esistenti'a nóstra, dér' in acelasi timp traseza mai din 'nainte datori'a si rolulu nostru fatia cu o asemenea eventualitate.

Nimicu dér' necunoscutu nimicu dér' lasatu intemplerii séu arbitrariului chiaru in acésta ipotese indata ce e vorba de noi, ear' nu de altii. Resultatulu este de siguru numai in man'a lui Dumnedieu si a acelor mai puternici de catu noi! Viitorulu este negresitu acoperitu de unu velu, si nimeni, nici chiaru din cei mai puternici, nu credu se iè asupra lui de a predice cu sigurantia diu'a de mane, de a citi dupa acum in decretule providentiei.

Dér' déca nu putemu citi in cartea viitorului, dér' déca suntu multe lucruri, pe care nimeni nu le póte astadi gatanta cu sigurantia, este inse ceva cunoscutu si fixu, déca nu pentru altii celu pucinu pentru noi, si acésta inca dupa acum. Si acestu ceva cunoscutu si fixu este atitudinea ce urmésa se pastramu facia cu ori-ce eventualitate, déca nu voimu se sfisiamu, cu propriile nóstre mani, actulu ce asigura esistenti'a nóstra cá Statu neatirnatu si iscalitur'a Puteriloru puse pe densulu; intr'unu cuventu, se ne sinucidemu.

Actulu la care facu alusine este tratatulu de Paris, care a garantatu esistenti'a nóstra si drepturile nóstre seculari care, cum dicea prea bine cineva, a inchisu si credemu pentru tot-d'a-una usi'a invasiuniloru.

Cestiunea dér' astadi pentru mine este numai de a se sci, déca se cuvine, cá noi se redeschidemu cu chiaru man'a nóstra, acea usia, pe care altii au inchis'o tocmai in solitudinea pentru noi. Si singurulu midilocu pentru noi, o repetu, va fi a face cá acea usia se remaie inchisa in veci, e de a ne tiené cu santiana de acelu angajamentu internationalu, cere este paladiumu nationalitateri nóstre, cá se nu autorisamu chiaru noi nepedepsitu violatiunea lui din partea altora, si parasirea nóstra din partea tutuloru.

Ei bine, se vedemu ce dice art. 26 din acelu tratatu, si art. 8 din Conventiune?

Art. 26 din trat. de Paris dice:

„Se astipulésa, ca va fi in principate o fortia armata nationala, organizata in scopu de a mantiené sigurantia interióra si de a asigura pe aceea a fruntarielor.

„Nici o pédeca nu se va puté aduce mesuriloru extra-ordinarie de aperare ce ele voru fi chiamate a lua, in acordu cu Sublim'a Pórtá, spre a respinge ori-ce agresiune straina.“

Art. 8 din Conventiune adauge la rondulu seu:

„Curtea Suzerana va combina cu principatele mesurile de aperare ale pamentului loru in casu de atacu din afara.“

Apoi, D-lor, ori acelu tratatu mai este in vigóre, si atunci lini'a nóstra de purtare nu mai este afacere de alegere séu de deliberatiune, ea ne este determinata mai din inainte, déca mai vomu se beneficiamu de acelu tratatu, celu pucinu moralmente; ca-ci chiaru candu mi s'ar' dovedi, ca acelu tratatu in faci'a eventualitateri unui resbelu orientatu, 'si ar' fi perdutu momentanu eficacitatea si n'ar mai insemna nimicu, eu tótu v'asi spune, ca beneficiabile lui morale suntu asia de imense, in catu nu e prudentu de a le sacrifica nici chiaru pe densele in favóreá unui bunu catu de maretiu oferitu in schimbu de o singura putere, la nici un avantaju concedatu in presentu ori catu de posi-

tivu ar' fi elu, déca in acelasi timp viitorulu nu e si elu garantatu.

Intr'unu cuventu, ceea-ce sustienu este, ca déca alte natiuni au facia cu evenimentele ce se pregatescu optiunea, nu este acésta si casulu nostru, déca voimu se remanemu credintiosi tratatelor, ca-ci atunci lini'a nóstra de purtare a fostu determinata mai d'inainte.

(Va urmá.)

Noutati diverse.

(Ottomani.) Turci'a — pe cumu ne spunu diariile dualistice, din purulu ei indemnu suveranu si diu nestins'a sete de a vedé pe popórale ei christiane fericite, a proclamatu in 24 ale lunei Decembre 1876 o constitutiune totalu asia de „liberala“ cá a nóstra in Ungari'a. Chiaru si conceptulu politicu „nemzetegység“ se afla esprimat prin unu §, in care se dice: ca toti supusii Mai. Sale sultanului pórtá numele „Ottomani“. Déca turciloru le va succede, a imbata cu acésta apucatura diplomatica pe barbati de statu ai intregi Europe, apoi vomu recunósce superioritatea spiritala a elementelor asiatiche preste cea a vechiloru ginte europene, si vomu consiliá pe diplomatii germani, francesi, russi, italiani si anglesi de a merge in Stambul ori Budapest'a la scóla.

(Tragedi'a unei mame.) O dama tinera din Clusiu, soci'a professoarei de universitate Dr. Maitzner deveni obiectu de compatimire generale, in dilele aceste se duse dins'a, insocita de doue servitórie, la directiunea politiei din Clusiu si facú acolo nesce descoperiri asiá de confuze, incatu domni de facia au observatu indata, ca este alterata la minte, adeca nebuna. Cu mare greutate fu dusa acasa si de acolo in spitalu. Unu motivu tragicu a provocatu se dice acésta nebunia. Tiner'a dama erá mama la trei copii dragalasi, pre cari morbulu diftericu ii rapi unulu dupa altulu. Dupa inmormentarea celui din urma copilu incepú spiritulu tinerei mame a se inegurá si in cateva dile nebuni'a se manifestá in colorile cele mai tragice.

(Sabi'a de onóre pentru Abdul-Cherim.) Inca de multu amu notificatu despre planulu studentiloru din Pest'a, de a presentá lui Cherim-pasi'a o sabia de onóre. Diariulu „Eyet-értés“ spune, ca sabi'a va fi gat'a in dilele aceste, candu deputatiunea studentiloru va si plecá la Constantinopole spre a o presentá lui Cherim. Sabi'a e din otielu de damascu, pe manieru se afla emblem'a comitetului studentiloru, adeca insemnele maghiare si turcesci si doue mani, ce se stringu un'a pe alta preste Dunare. Teac'a e din catifea rosia, aurita si susu la reliefu se afla capetele celoru siepte conducutori maghiari. Adeca aceia, cari au adusu pe unguri din Mongoli'a in Europ'a. Pe ascutitulu sabiei se afla de o parte inscriptiunea: „Lui Abdul-Cherim, invingatoriulu dela Djunis“ éra pe cealalta parte: „Tinerimea maghiara.“ — Diurnalele maghiare spunu, ca deputatiunea, care va duce sabi'a, va fi incortelata in palatiulu sultanului.

(Bibliografia.) Au mai esitu in an. 1876 la lumina:

Teologi'a fundamentale séu generale pentru alumnii din seminariile teol. gr. c. dupa I. Schwetz de Simeone Micu, prof. de teol. dogmatica in seminariulu archidiececanu din Blasiu etc. Blasiu in tipografi'a seminariului archidiececanu, opu voluminosu si bine adiestatu in 520 pag.

Biografi'a S. I. Chrisostomu de Georgiu Pasca, licentiatu in dreptulu canonicu si professoru, esitu in Gherl'a, tipografi'a diecesana.

Provbiale romaniloru adunate si edate de I. C. Hintiescu, Sabiu, tipariulu eredei de Closius, dedicate Asociatiunei p. literatur'a romana si cultur'a pop. r. in Transilvani'a, opu bine prelucratu si bogatu in 210 pag. se afla si in Brasiovu la Frank et Dressnandt.

„Auror'a“

Societate de imprumutu si pastrare in Naseudu. Adunarea'i generale se va tiené in 25 Ianuariu 1887 st. n. in Naseudu.

Obiectele pertractande: Reportulu directorului, cassariulni si alu comisiunei censuratórie, statorirea bugetului pe anulu 1877, primirea si demissionarea membriloru, propunerile facute de consiliu.

Consiliulu administratoriu.

Mai nou.

O scire electrica dela 28 Dec. din Vien'a comunica urmatóriele: Astadi se tiene aici unu mare consiliu, ministerialu, la care sunt invitati si ministrii maghiari Tisza si Szóll, apoi ambassadorulu austriacu la curtea din Londonu Beust, si celu dela curtea din Berlinu Károlyi. Obiectulu acestui consiliu ministerialu este cestiunea orientale si eventualminte mobilisarea armatei austromaghiare.

— Alta scire dela Constantinopole spune, ca pórt'a ottomana ar fi respinsu propunerile poteriloru, inse nu pre tóte, ci si-a facutu exceptiunile sale contra punctelor celoru mai momentóse.

— Intre propunerile poteriloru, ce sunt prezentate Turciei spre primire sunt intre altele urmatóriele: Prelungirea armistitiului pe 14 dile, acordarea unei autonomie administrative provinciiloru rescolate, a carei esecutare se fia supraveghiata de o comisiune europeana, spriginita de o putere armata straina. In casulu, candu propunerile nu se voru primi din partea Turciei, atunci Ignatieff va presentá ultimatululu seu si va parasi Constantinopolea.

Magazinu de incaltiaminte.

Subscribulu se recomanda Onorabilului publicu cu cele mai solide Gete de barbati, dame si copii, — dela cele mai fine Gete francozesci pana la cele mai eftine, — pe lunga acestea inca si cisme francozesci pentru barbati — pe lunga pretiuri mai moderate.

Locuinti'a: Strat'a Caldarariloru nr. 501.

4—5

Juliu Biró.

Pretiurile piacei

in 29 Decembre 1876.

Mesura	Speciea fructelor	Pretiulu		
		fl.	cr.	
H e c t o l i t r e	Granu	fruntea	8	70
		midilociu	8	40
		de diosu	7	90
	Mestecatu	6	65	
	Secara	fromósa	4	90
		de midilocu	4	70
	Ordiulu	frumosu	3	70
		de midilocu	3	50
	Ovesulu	frumosu	2	40
		de midilocu	2	30
	Porumbulu	4	15	
	Meiu	4	70	
Hrisca	—	—		
Mazerea	5	—		
Lintea	—	—		
Faseolea	5	—		
Sementia de inu	12	—		
Cartofi	2	40		
1 Chilo	Carne de vita	—	32	
	„ de rimatoriu	—	44	
	„ de berbeca	—	20	
100 Chilo	Seu de vita prospetu	36	—	
	„ „ topitu	—	—	

Cursurile

la bursa in 29 Decembre 1876 stá asia:

Galbini imperatesci	5 fl.	99	cr. v. a.
Napoleoni	10	07 ¹ / ₂	„
Augsburg	114	40	„
Londonu	125	80	„
Imprumutulu nationalu	65	85	„
Obligatiile metalice vechi de 5%	60	10	„
Obligatiunile rurale ungare	73	50	„
„ „ temesiane	71	—	„
„ „ transilvane	71	75	„
„ „ croato-slav.	—	—	„
Actiunile banicei	818	—	„
„ creditului	132	40	„